

Kristina Sabaliauskaité „Peetri keisrinna“ 2021

Kui jälgida raamatulaenutuste edetabeleid, siis on näha, et ajalooline romaan ei suuda konkureerida ajaviite- ja krimikirjandusega. Ometigi on ajalugu põnev ja silmaringi avardav. Kuna eelmise aasta suurima lugemiselamuse pakkus mulle leedu uuema kirjanduse tähtteos „Peetri keisrinna“, siis julgen antud teost soovitada ka laiemale lugejaskonnale.

Doktorikraadiga kunstiteadlast Kristina Sabaliauskaitét peetakse üheks võimsamaks ajaloolise romaani kirjutajaks Euroopas. Oma suurte teadmistega kultuuri ja ajaloo vallas suudab autor antud romaanis läbi naise silmade luua tõetruu pildi 18. sajandi Venemaa elust-olust. Tuginetud on arhiivmaterjalidele ja Peetri-Katariina isiklikule kirj vahetusele, aga nagu ilukirjanduslikus teoses ikka laseb autor ka oma fantaasial lennata.

Romaani alguse naturalistlikud kirjeldused hingevaakuvast keisrinnast ja tema kehavedelikest võivad nõrganärvilisema lugeja ära hirmutada, aga edasi läheb juba põnevamaks. Balansseerides une ja ärkveloleku vahel, ilmuvad keisrinna silme ette pildid tema elu erinevatest etappidest. Suri ajal on tegu, et aru saada, kes ta on ja kus ta on.

Väike armas linalakse patsipärjaga Marta igatseb taga oma katku surnud vanemaid ja laialipillutatud õdesid-vendi. Igal õhtul palub ta taevaisalt kaitset. Miks on talle ja tema perele saadetud nii palju kannatusi? Siis meenub keisrinnale, et juba ammu pole olemas Marta Helena Skowrońskat. Mitte ainult keha, vaid ka hing on muutunud. Kolm korda on tulnud usku vahetada, viis korda nime vahetada, neli korda mehele minna, kusjuures kolm korda samale mehele. Linalakast on saanud brünnett ning tugeva, nõtke ja vormika keha on rohked rasedused, sünnitused ja haigused muutunud õõtsuvaks ja pundunud lihamäeks.

Kuid naise elu ei ole möödunud vaid viletsuses, kire ja armastuseta. Sihvakas, lihaseline ja laiaõlgne krahv Aleksandr Mensikov on suutnud panna neiu end taas inimesena tundma ja elurõõme nautima. Paraku on mehel kuulsast ja jõukast suguvõsast kihlatu, kellele antud lubadusi ei saa murda ja ainus võimalus on armurõõme salaja nautida. Olukord muutub veel keerulisemaks, kui Peeter I neiusse kiindub. Tekib pingetest ja kahtlustest laetud armastuse ja sõpruse kolmnurk, kus võimul, manipulatsioonidel ja saatusel on mängida oma roll.

Et sellises keerulises olukorras kohaneda, ellu jääda ja võitjana välja tulla, peab olema tugevatuur. Kristina Sabaliauskaité on suutnud kirja panna uskumatu loo alamkihist pärit neiu, kelle ilu, taibukus ja naiselik kavalus, aga ka andestamisvõime ja kaastunne sillutavad tee Peeter I südamesse. Tänu tingimusteta armastusele suudab naine toime tulla Peetri viinalembuse ja haigushoogudega, purjuspäi tehtud tempude ja robustsete naljadega. Ta ei mõista Peetrit hukka, aga samas ka ei lömita mehe ees. Katariinal on eriline võime peatada Peetri epilepsiahood ja rahustada meest raevuhooajal. „Katerinuška, mu südame sõbratar“ – nii pöördub Peeter oma keisrinna poole.

Romaanidiloo esimene osa lõpeb unenäoga, milles surijale kangastub nende kolmas abielutseremoonia Iisaku katedraalis ja kena väike pidusöök, mis on juba täitsa euroopalik ja kus keegi ei joogi end üleliia purju. See on keisrinna elu üks ilusamaid päevi.

Tõlkija Tiina Kattel on lubanud oma intervjuus, et peagi näeb ilmavalgust romaani teise osa eestindatud variant. Ootame huviga, mida põnevat on autoril lugejatele veel pakkuda!

Soovitas Tiiu Kaare Kadrina valla raamatukogust

